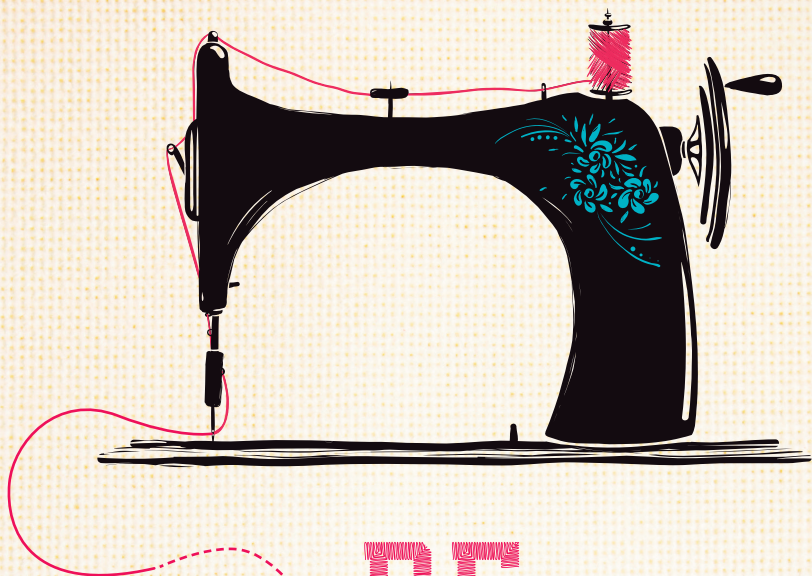

Natalie Fergie

DE NAAIMACHINE

Eén naaimachine.

Twee families.

Drie geheimen.

Vier generaties.

ROMAN

DE NAAIMACHINE

Natalie Fergie

De naaimachine

Roman

Vertaald door Marijne Thomas

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Vertaling LOS! Marijne Thomas
Omslagontwerp bij Barbara
Lay-out binnenwerk Crius Group, Hulshout
ISBN 978 90 297 2831 7
ISBN e-book 978 90 2972832 4
NUR 302
www.kokboekencentrum.nl

© 2019, KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *The Sewing Machine* bij
Unbound.

Published by arrangement with Unbound.

© Nathalie Fergie, 2017

De Bijbelteksten zijn ontleend aan *De Nieuwe Bijbelvertaling* © 2004.

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Gavin,
en met veel dank aan Sarah Sandow

Leerling

Zomer 2010

Edinburgh

In alle hoeken en gaatjes van het ziekenhuis schuilen geheimen. Ze duiken elke dag op, maar hun belang wordt niet altijd onderkend door de mensen die ze aantreffen.

De timmermansleerling is moe en hongerig. Zijn broodtrommeltje – dat zonder uitzondering elke dag weer door zijn moeder wordt gevuld – heeft hij uren geleden al geleegd en hij wil alleen nog maar naar huis. Helaas denkt de voorman daar anders over en zit die hem al de hele middag op zijn huid. Hij geeft hem irritante klusjes, het ene na het andere, die helemaal nergens op slaan. De laatste taak van de dag is daar een perfect voorbeeld van en hij moet het wederom helemaal in zijn eentje doen. Als hij denkt aan alle mensen die hier zijn doodgegaan, gaan de haren in zijn nek rechtop staan. Hij is op een steenworp afstand geboren op de kraamafdeling, een van de eerste vleugels van het ziekenhuis die zijn afgebroken, maar hij voelt er verder geen binding mee. De rest van het terrein gaat hergebruikt worden – het ziekenhuis moet van een groots victoriaans gebouw veranderen in een trendy lifestyle-locatie, vol met fotogenieke koffietentjes en winkeltjes en appartementen die hij zich nooit zal kunnen veroorloven zonder eerst een aanzienlijke prijs in de loterij te winnen.

De lange ziekenzalen die uitkijken op de Meadows worden woningen, en glazen torens moeten de lege plekken gaan vullen waar ooit keurig bijgehouden gazons lagen, of – recenter – de

noodgebouwtjes voor klinische chemie en medische natuurwetenschappen.

De vleugel van de chirurgieafdeling op Lauriston Place staat leeg. De hoektorentjes, die nooit een raam hadden en het domein waren van de ondersteekwassers, worden nog bewoond door zilvervisjes. Hier is de geplande renovatie nog nauwelijks van start gegaan en de gangen, met de zwart-witte tegelvloeren, zijn bijna uitgestorven. Hier geen etenskarren meer, of rolstoelen, noch het incidentele supersonische bed vol bliepjes en lampjes en plotse-linge gealarmeerdheid. De specifieke ziekenhuisgeur – een mengeling van havermoutpap, desinfectiemiddel en de boeketten van het bezoek – heeft plaatsgemaakt voor het aroma van bouwstof en de geur van duiven.

Op de vroegere orthopedieafdeling ruikt het eerder naar vermolmd hout, omdat daar momenteel de balken worden weggehaald. De jongen heeft de opdracht gekregen de smalle alkoof uit elkaar te halen waar ooit de telefoon van de zusterspost hing. Zelf heeft hij het idee dat dat klusje weinig met timmerwerk te maken heeft – meer een kwestie van slopen, toch? – maar hij waagt het niet de instructies van de voorman in twijfel te trekken. Een van de eerste dingen die hij in dit vak heeft geleerd, nog voordat iemand hem toonde hoe je een beitel moet gebruiken, is dat je niets wint met lastig zijn.

Op de geluidsdichte wand van de alkoof hangt een gedrukt kaartje, ternauwernood vastgehouden door verkleurd gelig plakband. Erop staat: *Bij brand 3333. Bij hartstilstand 2222.*

Hij huivert bij deze harde herinnering aan zijn sterfelijkheid.

Net onder borsthoogte hangt een lege plank waaraan allerlei losse telecomsnoeren bungelen. Hij slaat van onderaf met zijn vuist tegen het hout. Nog meer stof. Hij zou eigenlijk een stofmasker moeten dragen, maar het is toch bijna tijd om naar huis te gaan en het is hem te veel gedoe om nu nog een nieuwe te gaan halen. Hij plaatst de klauw van zijn hamer in een uitsparing van

het simpele frame dat deze plank vijftig jaar lang heeft gedragen, en houdt zijn adem in terwijl hij de hamer omlaagduwt.

Het paneel begint onder zijn inspanning te kraken en schiet dan opeens los, waardoor hij noodgedwongen een snelle stap achteruit moet doen om niet geraakt te worden door rondvliegende splinters hout. Hij wacht een moment lang, in de verwachting dat er ergens kleine, wollige wezentjes wegschieten, op zoek naar een nieuwe schuilplaats. Joost mag weten hoe die beestjes hier overleven, denkt hij. Het is toch niet alsof hier veel eten te vinden is.

Hij port met de stalen kap van zijn werkschoen in de hoop afval. Niets. Gemummificeerde knaagdieren zijn bijna nog erger dan levende, maar hij wil het zeker weten en schopt nog eens hard tegen de berg zoodat hij zich vooroverbuigt om de boel beter te bestuderen.

Onder op de hoop ligt een grote gele envelop. Hij pakt hem op en probeert het adres te ontcijferen, maar de tl-buizen in deze slecht verlichte gang zijn kapot en het is onmogelijk om de woorden te onderscheiden. Hij laat zijn half voltooide klus voor wat-ie is en opent de deur aan de andere kant van de gang, waarop 'arts' staat.

Net als de rest van het ziekenhuis lijkt ook deze ruimte bewoond door nieuw leven en als hij naar binnen stapt, hoort hij in de hoeken iets ritselen. De hoge ramen zijn versierd met spinnenwebben en een van de rolgordijnen is scheef omlaaggezakt. Hij houdt de envelop op bij het beetje zonlicht dat naar binnen valt en veegt voorzichtig met zijn duim over de groene postzegel. Twaalf pence. Hij vraagt zich af hoelang het geleden is dat er twaalf pence op een brief moest, en tuurt weer naar het adres, in een poging het handschrift te ontcijferen.

Terwijl hij daar zo staat, hoort hij de afdelingsdeur opengaan en hij verstijft als hij de voorman hoort roepen of hij nou eindelijk klaar is. Hij slaat intuïtief zijn hand voor zijn mond om een antwoord binnen te houden dat zijn ongehoorzaamheid zou

verraden, en besluit gewoon niet te antwoorden. Het laatste waar hij nu op zit te wachten, is een preek over arboregels.

Hij spitst zijn oren tot hij zeker weet dat hij weer alleen is, pakt dan een stoel en gaat aan een van de bureaus zitten. Hij legt de envelop voor zich neer op het bureaublad en begint door de laden te woelen, maar die leveren weinig meer op dan wat leeg papier en ingedroogde pennen. Teleurgesteld leunt hij achterover en tilt de hoorn van de telefoon. Hij recht zijn rug: 'Ja, met de dokter.'

Maar dan herinnert hij zich weer het gesprek met de loopbaanadviseur op school. Hij legt de hoorn voorzichtig terug. 'Van je leven niet, jongen. Kun je vergeten,' mompelt hij.

Hij komt overeind om de kastjes en de werkloze apparatuur beter te kunnen bekijken. Het kastje om röntgenfoto's op te kunnen bestuderen, herkent hij uit tv-series en hij loopt ernaartoe om het nader te onderzoeken. Hij drukt op het knopje. Opeens klinkt er een luide zoemtoon en komt het ding flikkerend tot leven. Hij weet niet hoe snel hij het weer moet uitschakelen.

Op het schoolbord naast de deur heeft iemand met wit krijt 'vaarwel 1 mei 2003' geschreven. Hij haalt zijn telefoon tevoorschijn om er een foto van te maken, zodat hij het aan zijn moeder kan laten zien.

De envelop ligt nog op het bureau en hij pakt het ding op en propt hem in een van de vele zakken van zijn werkbroek. Na een laatste blik door de ruimte gaat hij terug naar de ziekenzaal en via het dambordpatroon op de vloer verder naar de uitgang, de frisse lucht in. Hij laat zijn hamer achter in de overtuiging dat hij maandag toch terugkomt om de klus af te maken.

Pas als hij op het bovendek van de dubbeldekkerbus zit, herinnert hij zich weer zijn vondst. Er is hun vanaf de allereerste dag in het ziekenhuis ingeprent dat alles wat ze vinden overgedragen moet worden aan de opzichter. Hij stapt bij de halte in de buurt van de flat van zijn vriendin uit en ziet haar al staan. Hij roept haar naam, ze kijkt op. De rode brievenbus is maar zes stappen

verwijderd en bijna zonder pauzeren haalt hij de brief uit zijn broekzak en stopt hem in de brievenbus, waarna hij blij naar haar toe holt en haar in zijn armen sluit. Het is vrijdagavond en het weekend begint alvast goed.

Jean

21 maart 1911

Singerfabriek, Clydebank

'Er gaat gestaakt worden!'

Jean ving de woorden op toen ze langs haar heen dansten en haar aandacht trokken. Ze probeerde ze te negeren. Aan de andere kant van de werkvloer stond de voorman naar haar te kijken. Af en toe nam hij het potloodstompje vanachter zijn oor – een handeling die niet helemaal meer paste bij zijn recente promotie – en maakte een aantekening in zijn nieuwe notitieboekje. Tot een paar weken geleden was hij een van hen geweest, en ze vroeg zich af of hij zich wel had gerealiseerd hoezeer de dingen zouden veranderen met zijn nieuwe positie.

De uitgestrekte zaal had wel wat weg van een schoollokaal voor honderdtwintig leerlingen, met kleine individuele tafeltjes die in groepjes van acht of tien bij elkaar stonden. Niemand wist waarom dit de 'testkamer' werd genoemd, net zomin als niemand wist waarom de naaldenmakerij de 'naaldenkamer' heette. Het was altijd al zo geweest.

Voor veel vrouwen in de werkplaats was de voorman nog altijd het kleine jongetje met de flaporen dat ooit in het armste deel van de stad had gewoond. Hij was het kind aan wie ze dikke sneden brood hadden gegeven als ze hem met hun kinderen op straat zagen spelen, het jochie dat altijd een beetje naar verschaalde urine had geroken. Zijn nieuwe positie maakte op hen geen enkele indruk, maar hij maakte niet langer deel uit van hun groep.

Hij schraapte zijn keel en zei op vastberaden en formele toon, zoals hem was geïnstrueerd: 'Kunt u deze machine niet testen, juffrouw Ferrier? Is er een probleem?'

Jean weerstond de drang om met haar schouders te rollen en haar nek te rekken om zo de stijfheid van vier uur aaneengesloten aan een werktafel zitten kwijt te raken. Ze wist – ze had het bijgehouden – dat dit de zevende machine was die ochtend die meer vergde dan enkel het aandraaien van een van de schroeven als laatste handeling, en ze had zo het vermoeden dat ze deze machines misschien wel met opzet kreeg.

Ze verspilde geen tijd aan opkijken en hield haar ogen strak op de naaimachine gericht. 'Het is de naald, ik heb alleen maar een andere nodig.'

Hij tikte op zijn nieuwe horloge. 'U moet sneller werken, dit is echt niet acceptabel.' Tevreden met zijn eigen instructies liep hij weg, op zoek naar een volgend slachtoffer.

Het gefluister dwarrelde weer langs haar heen, maar ze hield zich er heel bewust doof voor en stak haar hand uit naar de gereedschapskist die ze deelde met nog zeven vrouwen aan haar tafel. Links reikten ramen tot aan het hoge plafond. De saaiere muren werden enkel opgeluisterd door een incidentele explosie van kleur van de jassen en bontgekleurde sjaals die aan de wanden tussen de hoge glazen rechthoeken hingen.

'Absoluut de naald,' mompelde ze in zichzelf, en met de schroevendraaier in de ene hand en de kapotte naald stevig in de andere wist ze het ding eruit te wurmen. Ze sloot haar ogen en liet het fijne metalen staafje door haar vingers gaan. Het staal was glad, als een grasspriet in de lente vlak voordat hij wordt opgepeuzeld. Een piepklein braampje op de punt bevestigde haar diagnose. Ze verving de naald door een nieuw exemplaar en controleerde of er nog garen op de spoel zat voordat ze een nieuwe test deed. Niet te veel, niet te weinig. Uiteindelijk stikte ze met meer zorgvuldigheid dan anders het vereiste aantal steken op het stukje witte

teststof en keek aandachtig toe hoe de naald door de stof dook en weer omhoogkwam, de ene steek na de andere. Ze controleerde de lengte van de steek en de onderdraad en toen ze tevreden was met het resultaat, draaide ze de afgescheurde draad om de klos-houder boven op de machine als teken dat de test voltooid was.

Toen pas stond ze zichzelf toe te luisteren.

De woordenstroom was veranderd in een ongecontroleerde stortvloed.

Frances, die de afgelopen drie jaar haar buurvrouw aan de grote tafel was geweest en met haar achttien jaren net een paar maanden ouder dan zij, gaf haar een por en maakte een hoofdgebaar naar het einde van de lange ruimte waar een jonge man in de deuropening was verschenen. Hij leek naar iemand op zoek te zijn; zijn ogen speurden de rijen vlechten en knotten voor zich af. En toen vond hij haar.

Zijn zware laarzen bonkten op de houten planken, toen hij zonder dat hij zich druk leek te maken over de consequenties langs de rekken vol naaimachines aan de linkerzijde en de vrouwen aan de rechterzijde beende.

Iedereen in dit vertrek kende Donald Cameron. Hij was vijftientwintig, maar had de uitstraling van een man van veertig. Hij negeerde de protesten van de voorman en liep door, waarbij hij veel meer herrie maakte dan strikt noodzakelijk was, tot hij bij Jeans tafeltje aankwam en zich naar haar toe boog, dichtbij genoeg om haar te kunnen kussen.

'Bezoekje?' vroeg ze.

Ze rook hem bij elke ademhaling. De hitte van zijn huid. Het leren schort. De net geschroeide rossige haartjes op zijn arm waar smeltende vonken hadden bijgedragen aan het waaierspatroon van kleine littekentjes.

'Niet lang,' antwoordde hij.

Ze nam hem op, net als de ogen van alle vrouwen om haar heen.

Ruige blauwe canvas broek, opgehouden door een leren riem, en grote lompe laarzen. Een overhemd zonder boord met zweetvlekken dat brede schouders bedekte, de mouwen voor de veiligheid ver en strak opgerold, bovenaan gedraaid en onder zijn biceps gestopt om te voorkomen dat ze weer afzakten. Wat haar vriendinnen niet konden zien, was de bruine driehoek op de achterkant van zijn hemd, net boven de zoom, die daar zat sinds die dag in december toen hij haar in zijn huurkamer in zijn armen had genomen en haar had gevraagd met hem te trouwen en zij 'ja' had gezegd, en ze samen hadden rondgezwierd en helemaal giebelig waren geworden en daardoor het hete strijkijzer op zijn hemd waren vergeten.

Hij nam zijn zware handschoenen in één hand en haar viel weer de krachtige, rollende spier op tussen zijn wijsvinger en duim, groter dan bij andere mensen door het dagelijks zwaaien met een loodzware hamer. Het was haar favoriete plekje van zijn lichaam.

Ze moest moeite doen om zijn stem boven de herrie van een passerende rolwagen met een nieuwe lading te testen naaimachines uit te kunnen horen.

Hij herhaalde de woorden die anderen ook al hadden gesproken. 'Er komt een staking.' Zijn zelfvertrouwen verleende ze levendigheid en doelmatigheid.

'Waarom?'

'Drie vrouwen uit de polijsthal zijn overgeplaatst, en de resterende vrouwen hebben te horen gekregen dat ze hun werk erbij moeten doen zonder daarvoor extra betaald te worden.'

'De stukloners zijn dus weer de pineut.'

'Precies.'

'Hoe ben je dit te weten gekomen?'

'Twee van hen wilden me spreken. Kwamen heel stoer gewoon de gieterij in gewandeld.'

Dat was strikt genomen niet helemaal waar: de vrouwen had-

den bij de deur gestaan en hadden gearzeld toen ze de hitte en herrie daar zagen. Maar hij vond ze moedig en het zou geen kwaad kunnen mensen alvast te overtuigen van hun vastberadenheid, zeker gezien de voorman die zijn woorden aan de andere kant van de hal van zijn lippen probeerde te lezen.

Jean was zich ervan bewust dat de vrouwen om hen heen mee stonden te luisteren. 'En wat nu?'

Hij wees naar de ramen. 'Kijk zelf maar.'

Ze schoof haar stoel naar achteren, bekommerde zich niet om het geluid of de priemende blikken, en keek naar de binnenplaats onder hen. Een paar vrouwen had zich daar al verzameld en kreeg nu gezelschap van een sliert mensen die van de trap naar beneden kwam. 'Is het al begonnen?'

Hij stond nu vlak naast haar. 'Ja. We komen na het werk bijeen. Zeg het je vriendinnen. Zeg het iedereen.'

En met die woorden beende hij de hal weer uit en verdween.

Jean liep terug naar haar werkplek en nam zwijgend plaats; het voelde alsof alle blikken op haar rustten. De opzichter van de afdeling, een man met haar dat met veel olie tegen zijn hoofd zat geplakt, schone vingernagels en een zware aftershavelucht, die haar alleen kende van haar productiecijfers, stapte uit zijn glazen domein en maakte meer dan duidelijk dat hij haar in de gaten hield. Dat gebeurde de laatste dagen vaker. Ze zei er niets van, maar toen hij terugkeerde naar zijn kantoortje, leek haar dat een goed moment om Donalds woorden de vrijheid te gunnen, en met haar handen nog in haar schoot liet ze ze door de zaal gaan: 'We komen na het werk bijeen. De salarissen worden gekort en de bond heeft een staking afgekondigd. Zorg dat je er bent.'

Er bestond het gevaar dat de woorden uit zouden rafelen en tot iets nieuws zouden worden gewoven na meerdere keren op fluistertoon te zijn doorgegeven, maar de woede had een feilloze precisie aan de klinkers en medeklinkers meegegeven en dus be-

stond er geen enkele verwarring over de boodschap. Binnen een paar minuten voelde Jean de energie al om zich heen vibreren.

De fabriekssirene kondigde het einde van de werkdag aan. De arbeiders stroomden via de brede stenen trappen naar buiten en de geluiden van draaibanken en zagen maakten plaats voor opgewonden geklets over voetbal en kinderen en nieuwe jurken en de huur die dringend betaald moest worden. Jean wilde de gesprekken het liefst in een weckpot stoppen en het deksel stevig dichtdoen, en die dan mee naar huis nemen om er later van te kunnen genieten.

Buiten de grote hekken van de fabriek, terwijl het al een beetje donker begon te worden, vermengden de arbeiders zich op straat; hun oren nog nazoemend van de herrie van de machines. Gearmd liepen Jean en Frances stevig door, met drie generaties houtbewerkers, drukkers, naaldenmakers en schilders om zich heen. De ziltigheid van zware arbeid hing in de koele avondlucht.

Het hoofdgebouw achter hen leek op een taart in de etalage van een bakkerij, met twee lagen bleke stenen botercrème die er onlangs bovenop waren gesmeerd. Het grote industrieterrein besloeg meer dan vier kilometer. Op elke afdeling kende Jean wel iemand – vrienden, burens – en samen toverden ze elke week weer ruw ijzer en hout om tot tienduizend naaimachines.

Ze wachtten.

‘Wat denk je dat er gaat gebeuren?’ vroeg Frances.

‘Wie weet?’

‘Wat zal je vader wel niet zeggen?’

Jean schoof een paar losgeraakte haarlokken achter haar oren.

‘Die kiest de kant van de leiding. Hij denkt altijd dat zij het wel weten.’

‘En Donald?’

‘Mijn Donald vindt dat we stuk voor stuk lid horen te zijn van een vakbond.’ Ze zei het met enige trots.

‘Valt niet mee, lijkt me.’

‘Voor mij niet, nee, maar het houdt de zondagen wel interessant. Het verbaast me dat je ze twee straten verderop bij jouw voordeur niet kunt horen.’

Jean voelde hoe de menigte zich in beweging zette toen een groep mannen zich door op schouders te tikken en zo de zee van arbeiders te splijten een weg naar voren baande. Vooraan werd een houten krat neergezet en door Donald beklommen; hij was verrassend lichtvoetig voor een zo grote man. Hij stak zijn armen in de lucht en gebaarde de menigte dichterbij te komen. De gesprekken over het avondeten en thuis vielen stil.

‘Vanochtend, kameraden,’ begon hij; hij sprak langzaam en nadrukkelijk, en liet zo zijn woorden tot de menigte doordringen. ‘Vanochtend is de leiding opgetreden tegen een klein groepje arbeiders. Drie vrouwen in de polijsthal zijn naar andere afdelingen overgeplaatst.’

Irritatie golfde door de menigte en Donald pauzeerde even voordat hij verderging: ‘Het werk voor vijftien man moet nu gedaan worden door de resterende twaalf.’

Het gemompel zwol aan tot hij nauwelijks nog te verstaan was. Hij wachtte, wist de onvrede vaardig te bespelen en creëerde ruimte voor het uiten van klachten en het opbouwen van woede.

‘Kameraden, we moeten onthouden dat een aanval op een van ons gelijkstaat aan een aanval op ons allen.’ Hij spreidde zijn armen alsof hij iedereen wilde omarmen. ‘We roepen een staking uit om onze collega’s te steunen en we vragen jullie daaraan mee te doen. Het is tijd om samen op te staan en de boodschap af te geven dat we ons zo niet laten behandelen. Dit is de eerste van vele veranderingen die het bedrijf voornemens is door te voeren en die ons allen zullen raken. Onze broeders en onze zusters. Onze moeders en onze vaders. Onze vrienden en onze kameraden. Het is tijd om in actie te komen!’

Jean keek nog eens achterom naar de grote klokkentoren, die

al van verre te herkennen was. Ze zag hoe het late zonlicht weerkaatste op een raam in een van de kantoren dat net gesloten werd, en vroeg zich af of iemand een vruchteloze poging had gedaan van honderden meters ver weg mee te luisteren.

De bijeenkomst kwam tot een einde en de twee jonge vrouwen gingen op weg naar huis, geïnspireerd door de toespraken en de plannen.

‘Dit zat er al heel lang aan te komen,’ zei Jean. ‘Ze zitten ons al jaren te sarren en dit was de laatste druppel.’

Frances beaamde dat. ‘Die vrouwen moeten toch ook kinderen voeden, moeten hun huur betalen. Hoe moeten ze in vredesnaam meer werk verzetten in dezelfde hoeveelheid tijd?’

‘En wie zegt dat het bij die drie blijft? Wie is de volgende als wij nu niets zeggen?’

‘Precies. Mijn nichtje werkte in die hal voordat ze haar tweeling kreeg. Het is heel precies werk, hoor. Je moet naar de kleinste deukjes speuren, en de krassen die te diep zijn om weg te polijsten, moet je eerst heel voorzichtig vullen. Het is geen werk dat je kunt afraffelen.’

‘Wat het alleen maar erger maakt.’ Jean sprong om een regenplas op het pad heen. ‘Nu weten we ook waarom ze in januari steeds maar in de hallen rondhingen en van alles stonden op te schrijven.’

‘Dus jij gaat in elk geval staken?’ Frances leek opeens een beetje onzeker. ‘Het is nogal wat.’

‘We zullen ze eens een poepie laten ruiken. Je kunt geen naaimachines produceren als er niemand in de fabriek is.’ Jean haalde uit met haar been en schopte een steen weg die verderop in het gras plofte. Een konijn dook uit het struikgewas en wist het projectiel net te ontwijken. ‘Kijk, zo denken ze over ons: dat we konijnen zijn, bange kleine konijntjes. Nou, ze hebben het mis.’

Nadat haar vriendin afscheid had genomen en verderliep naar haar eigen woning, verhoogde Jean haar tempo. Ze marcheerde

door de straten, die geflankeerd werden door rij na rij roestkleurige panden met huurwoningen. De geur van aardappelen en worst dwarrelde door de open ramen naar buiten. Het nieuws over de staking had zich als een lopend vuurtje verspreid en ze probeerde de misselijkheid die zich met de toenemende zenuwen in haar maag opbouwde te negeren.

Jean duwde de zware voordeur van het appartementengebouw open en bleef even staan om op adem te komen voordat ze de trap op liep naar de bovenste verdieping. Toen ze de huisdeur open wilde doen, werd ze begroet door ontevreden mannenstemmen.

Haar vader stond met zijn rug naar haar toe, terwijl hij tegen zes collega's stond uit te weiden. 'Het is een stel driftkoppen dat geen idee heeft hoe dit soort dingen in elkaar steekt. Wij, die ons op hebben gewerkt, genieten het respect van de leiding. Ik weiger te gaan staken voor drie vrouwen.'

Het vertrek vibreerde van woede.

Haar vaders oudste vriend was de volgende die het woord nam. 'Ik ook, George, ik ook. De mensen zouden moeten luisteren naar de ouwe rotten hier. Onze eigen vertegenwoordiging onderhandelt namens ons met de leiding, en als er nieuwe vakbonden zijn, grotere misschien, dan zie ik niet in wat een van ons daaraan zou moeten hebben.'

Het was overduidelijk aan hun houding – benen gespreid, armen over elkaar geslagen, overlopend van zelfvertrouwen – dat ze zichzelf als superieur beschouwden aan de meerderheid van hun collega's in de fabriek.

De woorden vlogen haar mond uit voordat Jean ze kon tegenhouden: 'Het gaat niet alleen maar om drie vrouwen.'

Haar vader draaide zich naar haar om. 'En wat weet jij daar nou helemaal van?' Zijn stem droop van minachting.

Nu keken ze haar allemaal aan, de mannen die haar al kenden sinds ze een baby was. Ze liet haar blik zakken.

Eén naaimachine.
Twee families.
Drie geheimen.
Vier generaties.

Het is 1911, en Jean staat op het punt om mee te doen aan een grote staking bij de fabriek waar Singer-naaimachines worden geproduceerd. Ze weet nog niet dat haar leven nooit meer hetzelfde zal zijn, noch dat het briefje dat ze verstopt in een van de naaimachines het begin markeert van een zwerftocht door meerdere generaties.

Ruim honderd jaar later ruimt het Fred het huis van zijn overleden grootouders op. Hij stuit op een stapel notitieblokken, verborgen in een oude naaimachine. Voor hem ligt zijn familiegeschiedenis, in de vorm van een lappendeken van kleurrijke stukjes stof en neergekrabbelde notities. Draadje voor draadje begint Fred het verhaal van zijn familie los te tornen, en hij ontdekt meer dan hij ooit voor mogelijk had gehouden.

Natalie Fergie runt een eenmansbedrijfje in het kleuren van stoffen die vervolgens de hele wereld over gaan. Ze woont in Edinburgh, samen met haar man. Ze heeft minstens negen naaimachines (maar het zouden er inmiddels ook veel meer kunnen zijn), waaronder de oude Singer die als inspiratie diende voor deze roman.

NUR 302

9 789029 728317

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT